

УДК 332.145

Є.Ф. Казьмірович

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ НА
ОСНОВІ ПРИНЦИПУ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ НА ПРИКЛАДІ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Yevstakhiy Kazmirovych

**RESEARCH OF STRATEGIC PLANNING FEATURES BASED ON THE
PRINCIPLE OF SMART SPECIALIZATION FOR EFFECTIVE INNOVATIVE
DEVELOPMENT OF THE REGION ON THE EXAMPLE OF TERNOPIIL REGION**

Розроблення регіональних стратегій розвитку органами виконавчої влади України з впровадженням підходів смарт-спеціалізації здійснюється за методологією затвердженою Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [1]. За вищезгаданою методикою розроблений Проект стратегії розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки, який схвалено розпорядженням голови Тернопільської обласної державної адміністрації [2] та подано на розгляд чергової сесії Тернопільської обласної ради.

У 2010 році Європейська Комісія презентувала своє бачення розвитку європейської економіки в стратегії „Європа 2020”, метою якої є подолання структурних недоліків через розвиток трьох взаємно підсилюючих пріоритетів:

- розумний розвиток, що базується на знаннях та інноваціях;
- сталий розвиток, який забезпечує більш ефективне використання ресурсів;
- всеохоплюючий розвиток, який веде до зростання рівня зайнятості, соціальної та територіальної цілісності.

Частиною стратегії „Європа 2020” є адаптована ініціатива “Інноваційний Союз”. Ця ініціатива встановлює всебічну інноваційну стратегію для розбудови європейської спроможності в рамках сталого, розумного, інклюзивного розвитку та презентує концепцію смарт-спеціалізації (S3). Принцип смарт-спеціалізації полягає у фокусуванні знань та їх поєднанні з обмеженою кількістю пріоритетних видів економічної діяльності, щоб країни та регіони стали конкурентоспроможними в світовій економіці. Такий підхід дозволяє країнам/регіонам скористатися ефектом передачі знань, отримання нових та використання даних знань, що є важливим фактором продуктивності. Інакше кажучи, смарт-спеціалізація – це створення унікальних ресурсів та можливостей на основі наявної галузевої структури регіону та знань [3].

Концепція смарт-спеціалізацій спрямована на визначення галузей з високим потенціалом, що спеціалізуються на окремих областях науки і техніки, науково-дослідних роботах та інноваційних підприємствах, які беруть участь у економічному розвитку Тернопільської області, а також впливають на його конкурентоспроможність у національному та міжнародному масштабі.

Тернопільська регіональна смарт-спеціалізація повинна базуватись на чотирьох загальних принципах:

1. Вибір та критична маса: обмежена кількість пріоритетів визначених з урахуванням регіональної спроможності та міжнародної співпраці.
2. Конкурентна перевага: узгоджуючи потенціал науково-дослідний та інноваційний з потребами бізнесу через процес підприємницької діяльності.
3. Взаємозв'язок та кластери: синхронізувати те, що є в регіоні з тим, що має решта країни/світу.

4. Спільне управління: державно-приватне партнерство, модель чотирьох спіралей (quadruple helix) – держава, громадськість, академічна сфера, виробництво.

Проектом стратегії розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки [2] визначено одну з стратегічних цілей „Підвищення конкурентоспроможності регіону”. Досягнення цілі передбачається через реалізацію 5 операційних цілей: стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу; розвиток енергоефективності й енергозбереження; розвиток туристичної індустрії; стимулювання залучення інвестицій; впровадження регіональної смарт-спеціалізації. Визначенні галузі смарт-спеціалізації: світлотехнічна, молочна, виробництво нішевої та органічної продукції.

Прогнозовано правильним рішенням був вибір світлотехнічної галузі. В області дану галузь промисловості представляють близько 10 суб'єктів господарювання. Основними виробниками освітлювального обладнання є ТОВ „ОСП Корпорація „Ватра”, ТОВ „Шредер” та ТзОВ „ПВФ Електросвіт”. Підприємства світлотехнічної галузі області виготовляють майже всю номенклатуру високоякісної світлотехнічної продукції, а за деякими позиціями (зокрема, вибухозахищені світильники, світильники для шахт) є монополістами загалом по державі. Продукція реалізується як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Наявна висококваліфікована світлотехнічна академічна школа.

Тернопільський регіон в більшості є сільськогосподарським. В аграрному секторі економіки виробляється понад 60% валової продукції регіону, тому зрозумілим був вибір галузей агропромислового комплексу для смарт-спеціалізації. Впровадження на молокопереробних підприємствах області поглибленої переробки молока (сировини), технологій для вилучення з побічних продуктів переробки цінних компонентів забезпечить зменшення викидів відходів діяльності у довкілля та збільшить прибутковість галузі. Однією з переваг органічного сільського господарства є те, що воно має високий потенціал для забезпечення зайнятості сільського населення і поживлення роботи дрібних фермерських господарств.

Також, доцільно було б розглянути ІТ сектор як галузь смарт-спеціалізації регіону. Проектом Стратегії [2] передбачено окремі заходи підтримки, але не як галузь спеціалізації. Слід відзначити, що галузь розвивається стрімкими темпами та вже сьогодні має значний вплив на економіку Тернопільської області.

З'являється необхідність розроблення повноцінної регіональної стратегії досліджень для смарт-спеціалізації Тернопільської області та реєстрація області на Платформі смарт-спеціалізації (S3 Platform) [4] з відповідним позиціонуванням регіону.

Література

1. Методика розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16>
2. Проект стратегії розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки та план заходів з її реалізації у 2021-2023 роках / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oda.te.gov.ua/main/ua/catalog/item/79213.htm?lightWords=796>
3. Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS 3) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/smart_specialisation/smart_ris3_2012.pdf
4. <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu>